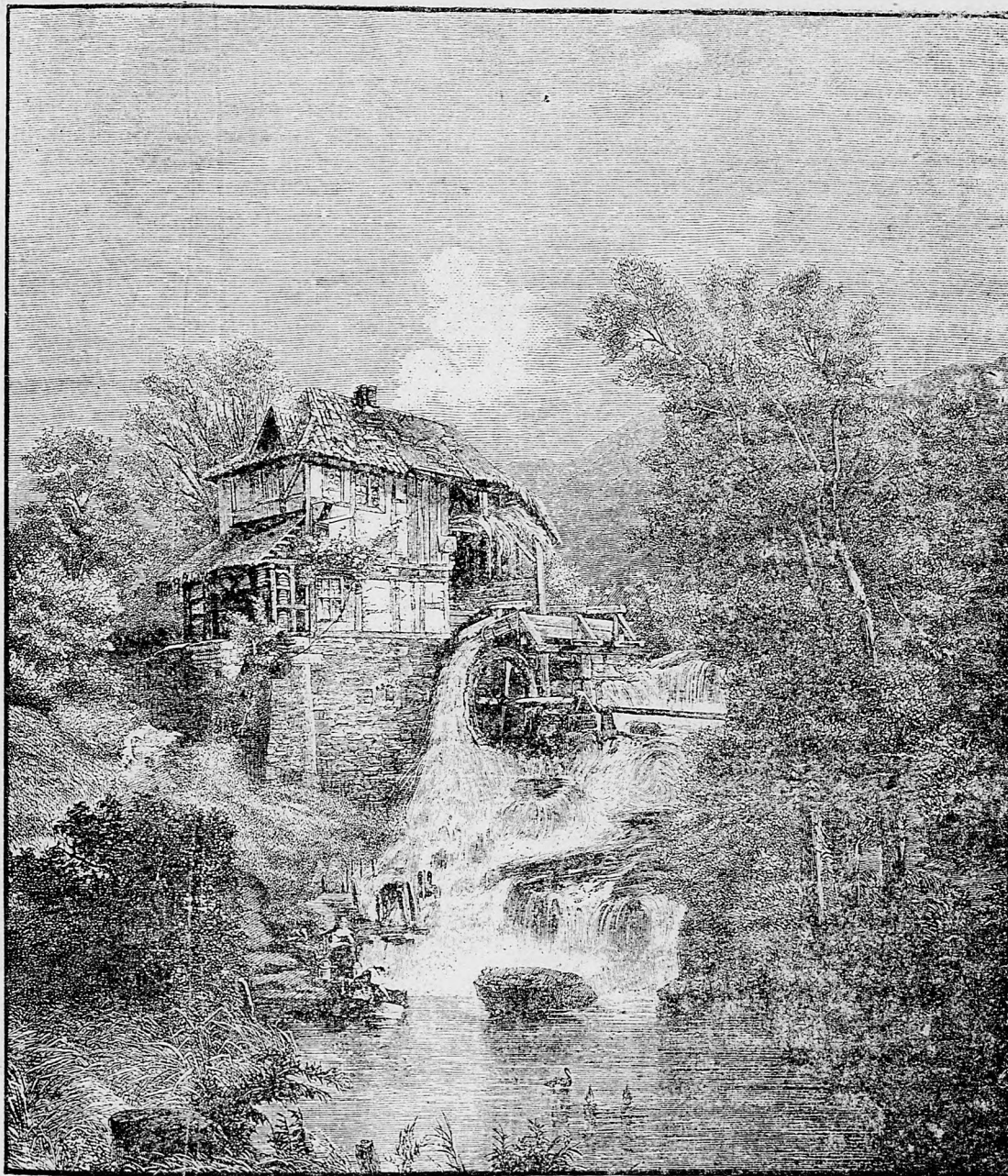

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

<p><i>Predplatná cena:</i> Na celý rok 2 zl. — kr. Na pol roka 1 > — > Na štvrt roka — > 60 > Jednotlivé číslo 4 kr.</p>	<p>Spisuju a vydávajú: MIKULÁŠ LEPSÉNYI a GERHARD NÉMETH. Hlavný spolupracovník: FRANTIŠ BLESZKÁNY.</p>	<p><i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti VIII. ker., Práter-úlica 44. sem sa majú posielat predplatky, jako i do- pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspá k nedávajú.</p>
--	--	--

Mlyn v lese.

Jakže to ďaleko pôjde?

Snm začal pojednávať zákonný návrh o tom, aby od týchto čias kúria to jest tá najvyššia súdna stolica súdila, či ktorá voľba sa previedla podľa zákona, a že či má byť zničená, ako taká, ktorá je neni výrazom vôle ľudu, lež proti zákonu je prevedená; jedným slovom, že vraj krajinský snem od týchto čias chce mať čisté voľby! Ale páni nežartujte! Už ste sa dosť nepretvarovali! Už by ste raz mohli mať rozum! I ktože Vám to uverí, že vy chcete mať čisté voľby? Už veru bolo dosť komedie, to si ani voličia vaši od vás nezaslúžili, aby ste sa takto na ích rováš zabávali.

Veď, keď by ste opravdive chceli mať čisté voľby, na to netreba ani nového zákona, len treba vážne chceť. Vyslovte, že sa domov rozídete, snem sa rozpustí, že ani vláda, ani vy, ani úradníci nebudú sa miešať do voľby; nech si ľud sam bez nátlaku, bez podplácania, bez všetkej inej podlosti, úplne dobrovolne vyvolí na snem za ablegáta, koho sam chce, ku komu má dôveru, a hneď budú čisté voľby. Ale takéto žarty si dovoľovať na sneme, to je predsa už pri mnoho!

Gróf Albert Apponyi ešte pred Veľkou nocou bol navrhol, aby v tento millenárny rok bola tak zvaná treuga Dei to jest boží pokoj, aby totižto jednotlivé oprotivné stránky na sneme jedna oproti druhej zúrivo nebojovaly, lež jako cenu za tento boží pokoj požadoval, aby sa vyniesol zákon, že od týchto čias budú čisté voľby, aby nad čistotou volieb nie jako posávaď výbor od snemu vyslaný, lež kúria súdila. Bánffy, ministerpredseda a vodca liberálnych tatárov dlhé časy na to nič neodpovedal, ale si za ten čas lámal hlavu, jakým spôsobom by i tento zákonný návrh môhol prekrútiť, lebo jako známo v ruke liberálnych tatárov i tá najčistejšia, najvôňavejšia ruža sa zosmradľavie, i tá najsvätejšia vec býva zprzenená. Ani najmenej nepochybujeme, že gróf Albert Apponyi bol tým najčistejším úmyslom vedený, keď navrhol ten boží pokoj; lež na tom sa už opravdive čudovať musíme, že gróf Apponyi po toľkých rokoch, po toľkých sklamaniach ešte vždy neprišiel k tomu presvedčeniu, že s liberálnymi tatármi neni možno paktovať, smluvu učiniť, s nimi sa pojednať bez toho, aby s nimi paktujúceho neoklamali, lebo liberálci len sami chcú panovať, a každého, kto sa im nepodrobí zničiť, ošudíť a omámiť. Tak práve stalo i teraz s Apponyiovým návrhom. Liberálni tatári dotiaľ si lámali hlavu, dokiaľ nevynašli jako by do toho zákonného návrhu ukradomky vytisnúť mohli také nariadenie, čo by ľuďovej

strane prostredne, katolíckemu ale kňazstvu bezprostredne krky zlomiť mohlo. Zlostnejšieho, podvodnejšieho zákonného nariadenia ešte nikdy a nikde nevynesli, ako bude toto, lebo neni na tom dosť, že liberálni tatári katolícku cirkev už o všetky práva olúpili a ozbójali, teraz zamýšľajú i katolíckych kňazov zo všetkých občianskych práv vytvoriť, aby kňaz ani svoje občianske presvedčenie, ani svoju politickú vieru a svoju mienku slobodne vysloviť nesmel.

A tento zlostný úmysel zahalený je do tak nevinného rucha, že na prvý pohľad ho ani každý nezbadá.

Snemovný výbor, ktorý z väčšej stránky pozostáva z liberálnych tatárov do 3 §. tohoto návrhu vpratal toto nariadenie, že voľba má sa zničiť, jestli „ablegát pred voľbou v nejakej miestnosti na vykonávanie náboženských obrádov určenej, alebo v shromaždení náboženského rázu osvedčenie učinil, ktoré môže mať vplyv na výsledok voľby.“ Kto prečíta túto osnovu, mimovoľne sam seba sa pýtať musí, jakože kandidát môže prísť do takého položenia, aby na takomto mieste alebo v takomto shromaždení takéto osvedčenie urobil? Veď takéto osvedčenie na oných miestach riadne len cirkevná osoba môže urobiť, prečo že tedy ten návrh nariaďuje, že sa v takomto páde má voľba zničiť?

Skrytý úmysel tam je na samo n konci toho zákonného návrhu, kde je o tom reč, že voľba má sa zničiť, keď takéto osvedčenie na spomenutých miestach ani neurobí ablegát, lež za toto osvedčenie i jeho obviňujú, že mal v ňom účasť.

I čože vlastne chce docieliť tento paragraf tak podvodne vyhotovený? Nič iného, jako to, čo 152 §. na konci hovorí a čo sudca bude prinútený upotrebiť; tento §. hovorí takto: „Keď kňaz, alebo na konanie náboženského obradu upravená, alebo cirkevný úrad zastavajúca iná osoba v miestnosti na náboženské obrady určenej, alebo v náboženskom shromaždení urobila osvedčenie, ktoré zamýšľa vplyvať na výsledok voľby“ a vyvolený ablegát »je účastny tohoto skutku alebo predbežne a výslovne k nemu privolil,« voľba je neplatná, cirkevná osoba ale môže sa pokutovať žalárom na jeden rok, a na tisíc korún, jako tiež môže sa zbaviť politických práv.

To iste stojí i o tom nariadení v 3 §., podľa ktorého voľba sa musí zničiť, keď ablegát „z toho úmyslu, aby jedon alebo viacej voličov našho hlasovalo, alebo na istého kandidáta nehlasovalo, alebo aby sa hlasovania zdržovalo,

učinil sľúb, že budú mať účasť v cirkevných milostiach, alebo keď sa im vyhrážal s cirkevnou pokutou, alebo s večnou pokutou, alebo že im odopre sviatosti,“ ďalej „keď predmety náboženskej úcty, alebo také predmety, ktoré sú určené k vykonávaniu cirkevných obradov, v shromaždení voličov, alebo na volebnom prôvode upotrebil.“ Všetko toto vlastne nemusí ablegát spáchať, ale na kohokoľvek iného môžu to dokázať, pred súdom sa len účasť v tomto dokáže na vyvoleného ablegáta, alebo že len privolil k tomu, voľba sa musí zničiť, a jestli že sa dokáže súčasťenie cirkevnej osoby, tá sa má trestať hore spomenutou pokutou.

Zlosť a podlosť tohoto zákonného návrhu vlastne v tom záleží, že neurčuje, čo sa má rozumieť pod tým osvedčením, ktoré môže mať vplyv na výsledok voľby, lež to určiť ponecháva na kúriu. Nevypočítuje vecné (konkrétne) pády, lež súdca núti, aby hádal, aby súdil a výrok vyniesol podľa pravdepodobnosti. Nuž čože, i jaký že to súd, výrok potom bude? A či sa vždy nenajdú zlostní, podlí ľudia, na ktorých potom sudca, podľa tohoto nariadenia zákona musí nečo dať, musí podľa ich falošnej výpovede súdiť. Takéto huncútstvo len tomu mohlo prísť na um, kto najvyššiu sudcovskú auktoritu v krajine, kráľ. Kúriu chce znevážiť za politický nástroj. Teraz môžeme si predstaviť, čo to budú za súdne výroky, jestli tento zákon potvrdený bude; ktokoľvek, zvláštne ale cirkevné osoby budú úplne vystavené a ponechané sudcovskej svevoli, ktorá všetku slobodu a všetky práva zničí. Predovšetkým je tento zákon namierený proti katolíckemu kňazstvu a všetkým tým, ktorých katolícki kňazia sa opovážia podporovať a vláda chce na toto upotrebiť kr. kúriu, ten najvyšší súd v krajine, naproti ktorému posavád každý mal úplnú dôveru, lebo svedomite, neodvysle vynášal svoje výroky. Teraz vláda a vládna liberálna tatárska stránka chce i kúriu zamiešať do politických bojov. Liberálna tatárska strana a vláda vyslovily týmto zákonom plenivý boj proti všetkým katolíkom a chcú všetky ich práva a slobodu vypleniť, vykoreniť.

Už pred rokmi Gustav Bekšič, chýrny to slobodný murár ohlašoval takéto zásady, že kňazov treba zbaviť všetkého politického práva, aby sa do zákonodarstva nemohli miešať a naň žiaden vplyv mať. Jako by on bol vyhotovil i túto osnovu zákonného návrhu, zdá len sa preto, lebo slobodní murári všetci do jedného na vlas sú rovní a zúrivi nepriatelia katolíckeho kňazstva. Keďby z ničeho iného, už i z tohoto nad slnko jasnejšie vysvitá, že celú našu vládu,

celú liberálnu tatársku stranu, a všetky naše terajšie zákonodarstvo previeva slobodomurársky, cirkve katolíckej nepriateľský, zúrivy duch. Každý kresťan, či svetský, či duchovný, ktorý ešte i po takýchto prípadoch dôveruje v liberálnu tatársku stránku, opravdu je sprosták, a na šibenicu súci hlupák!

Gróf Albert Apponyi, keď započali tento zákonný návrh pojednávať, vstal síce, aby vyslovil, že to není ten návrh, ktorý on bol zadal, a i vyslovil svoju nespokojnosť s týmto návrhom, ale proti tým zlostným, proti katolíckemu kňazstvu namiereným paragrafom nenašiel ani slovíčka.

I kto že by ešte nevedel, že u nás v Uhorsku už dávno vypukol zúrivy, Kulturkamp? Či treba ešte viacej dôkazov? Tu ich máte! 27-ho a 28-ho mája v Budapešti pred vyšetrujúcim sudcom jedno za druhým nie menej, než päť katolíckych kňazov stálo, jedine preto, že hlas svoj pozdvihli i v novinách i v iných spisoch na obranu Cirkve svätej. Ci sú tedy není prenasledovaní katolíci v uhorskej vlasti, vo svojej najvlastnejšej dedovizni? I čo tu máme robiť? Predovšetkým to, chystajme sa k voľbám už teraz všemožne netraťme ani okamihu, aby nás voľby neprekvapily. Už teraz po okresoch obzrime sa po súcích kandidátoch: liberálnych kandidátov nevoľme si za ablegátov na žiaden pád, ani vtedy, keď by prišiel nejaký anjel z neba a odporúčal by ho Vám, lebo veď už i sam Kristus pán predpovedal, že povstanú falošní proroci, ktorí sa budú usilovať, keď by možno bolo i verných v blúdu uviesť a pomýliť. Ani vtedy, keď by liberálny kandidát hory, doly Vám sluboval, keď by sa prisahal na jedneho Boha v troch osobách, jakokoľvek by sa vám podchleboval, neverte mu, ani sa s ním do reči nepúšťajte; i ten najlepší medzi nimi len luhá, lebo musí; kto raz medzi liberálov vstúpil, ten musí tak robiť, jako mu tam druhí slobodomurárski tatári rozkazujú, alebo musí zpomedzi nich vystúpiť. — My si len bráňme, zastávajme, rozširujme našu ľudovú kresťanskú stranu a jej sa neohrožene pridržujme!

—y.

POLITICKÉ CHÝRY.

Spoločný vojanský minister zamýšľa zaďakovať. Podľa toho, čo telefon z Viedne oznamuje, *Krihammer* spoločný to vojanský minister už istotne vzdá sa svojho úradu: jeho nástupcom bude druhý hlavný vojanský pomocník kráľa, *annerburgský Artúr Bolfras*,

Prosba za všeobecné volebné právo.

L'udové shromazdenie 10-ho mája uzavrelo, že v záujme všeobecného volebného práva prosbu zadá ku snemovni. Prosta teraz je už hotová, jej hlavné body sú: základom d'uhého tisícročia nemôže byť iné, ako demokracia (panovanie ľudu) a zastupiteľstvo v tomto d'ejepisne pamätnom roku nemôže vznešenejšej úlohy vykonať, než, keď zavedením všeobecného voleb. práva demokratické zásady ztešňuje. Požaduje toto právo potreba z našich verejných pomerov vyplývajúca. Ponevadž i tak malý počet voličov porád klesá, to vždy obľachčí vláde, že môže pofalšovať voľu ľudu. Keď ale budú štyri milliony voličov, prelomí sa všeiká neprávna sila vlády. Preto prosíme, aby zavedenie všeobecného volebného práva možným urobilo panstvo ľudu. Spoločné snášané farchy, všeobecná vojanská povinnosť, všeobecná rovnoprávnosť, všeobecná povinnosť chodiť do školy, všeobecná sloboda svedomia má ešte zapotreby všeobecného volebného práva, aby dovŕšená bola. Keď farchy ľudu sa množia, musia sa množiť i jeho práva. Uskutočnenie zásad slobody, braterstva, rovnoprávnosti v ústanovizniach o mnoho silnejšími sväzkami môžu viazať cudzojazyčné národnosti k uhorskému štátu, než akékoľvek rozkazy. Zavedenie všeobecného volebného práva početný pomer našich národností nemôže premeniť. Keď by prirodzene značne aj rozmnožil sa primerane ku dosávnadnému stavu počet cudzojazyčných voličov po celej krajine, jako sa rozmnoží i počet maďarských voličov po jednotlivých okresoch, výsledok voľby z národnostného stanoviska nebude môcť značne zmeniť. K dobrému Uhorska prosíme snemovňu, aby návod dala vláde, že by zadala návrh o všeobecnom volebnom práve.

Nový štátny tajomník. Úradný časopis v čísle z 30-ho mája uverejňuje nasledovný kráľovský rukopis:

Na predstavenie môjho uhorského ministra okolo mojej osoby vymenujem baróna Gabriela Apor z Altorji ministerským radcu za štátneho tajomníka. Dano vo Viedni 24-ho mája 1896 Františ Jozef v. r. Barón Samo Jósika v. r.

Kráľ ďalej do ministerstva okolo svojej osoby vymenoval: triedneho radcu Gejzu Vértessyho za ministerského radcu, dra Františa Gruberna ministerského tajomníka za triedneho radcu a Nikolaja Vocher a Dávida Mariášyho ministerských nápomočných tajomníkov za ministerských tajomníkov.

Vyvrátený Polónyi. Na porade Ugronovho zlomku 28-ho mája mnohí podotkli, a síce nie, nejakým na Polónyho priaznivým spôsobom, to, čo Polónyi v Hajdu-Soboslove ohlašoval proti ľudovej strane a konečne porada sa vyslovila, že nepovažuje reč Polónyho, lež Ugronový výrok v Satmari za smerodajný, podľa ktorého strana na budúco sa má držať. Podobne sa vyslovili mnohí výborní členovia Ugronovej strany. R.č. tedy Gejzy Polónyho náležite vyvrátili, čo my za radostné zdostučinenie prijímame v známosti.

Kolkový poplatok cirkevných matrikárných výťahov. Minister vyučby vydal obežník, v záležitosti kolkového poplatku tých cirkevných matrikárných výťahov, ktoré sa staly po 1-om oktobri 1895 r. Minister pofažne na to nasledovne sa vyslovuje:

„Ohľadom vydaných svedectví o týchto zápisoch minister finansov už vyriekol, že na kolko takéto svedectvá alebo výťahy výlučne na náboženske ciele sa vystavujú, týmto prisluchá podmienená sloboda od

kolku. Treba je ale, aby na takéto vysvedčeníach cieľ pre ktorý byly vydaré, nápadne bol naznačený. Keď a'e stránky žiadajú si výťahy z cirkevných zápisov, ktoré sa staly po 1-om oktobrom 1895 nie k cirkevnému cieľu, alebo rodinné oznamy, tie po hárku pod 50 krajciarový kolok padajú. Naproti o zápisoch pred 1-om oktobrom 1895 len v tých pádoch môže sa výťah bez kolku vysaviť, v ktorých i výťahom z civilných matrik v smysle 45 § návodu od uhors. kr. ministra vnútorných záležitostí vydaného bezpoplatnosť prináleží.

Premena v poriadku zdedenia trônu. Proti tomu chýru, ktorý po novinách sa táral, že by sa stala premena v zdedení trônu, viedeňské noviny „Vaterland“ poznamenávajú, že ani reči nemôže byť o tom, aby sa poriadok v zdedení trônu zmenil. Takáto premena v poriadku, jako majú zdediť trón; ktorý sa v pragmatickej sankcii neobsahuje, bez privenenia mocí ani sa stať nemôže.

Poloha vlády. Polouúradné noviny „N—t“ povstávajú proti tým chýrom, ktoré sa zaoberajú s kritickou polohou ministerpredsedy Bánffyho a spolu i s novějšími úkladmi Tisovej klikky a všetky „za lietavé kačice“ vyhlasujú. Ale tie polúradné sú teraz tak hnevľivé, kd.žto inokedy, sú tak vlažné, že čitateľovi i mimovoľne na úm prichádza to porekadlo: *kto sa hnevá, ten nemá pravdy.*

Krajinský snem.

V Budapešti 27-ho mája. Dnes snemovňa zastupiteľov pojednávala zákonný návrh o verejnospravnom súdebníctve a ho aj dokonala. Zajtra budú pojednávať o menších záležitostiach. Ministerpredseda sa vyslovil, že žiada, aby už pozajtra rokovať o návrhu súdebníctva skrze kúriu nad ablegátskymi voľbami.

29-ho mája. Kuriálne súdebníctvo konečne prišlo na denný poriadok. Snemovňa bola prázdna. *Julo Rohonyiho* poveril s referádou. Poldruhej hodiny vykládal dôkladne ten zákonný návrh prázdny stoliciám, nepozornej snemovni, slabým hlasom, obstatý súc asi od pätnástych zastupiteľov, ktorí sú budúť pravotári, budúť výborní mameluci a oduševňujú sa za ten návrh.

Apponyi posudzoval ten návrh vysloviac, že to není ten ktorý on bol zadal. Ministerpredseda Bánffy ale ho neposlúchal, lež vyšiel von. Mnohí poslúchali Apponyiho pozorne.

Dokončil dohadu Polónyi s jednou veľkou rečou proti nadužívaniu a podplácaniu pri voľbách; požadoval všeobecné volebné právo a aby sa tajne hlasovalo.

30-ho mája. Dnes dvaja vystúpili proti návrhu o súdebníctve skrze kúriu *Julo Horváth* a *Otto Herman*. Horváth síce má veľkú úctu naproti uhorským súdom, ale nenachadza v dejepise ani jedného pádu, kde by v čas veľkých nebezpečenství práva národa byly súdy obránily. Obranou vždy bol snem, preto on právo súdebníctva nechce vydat' z ruky snemu. *Otto Herman* nepokladá kúriu za súcu, že by ona bola v stave čistoty volieb zachrániť. Františ *Šima* hneď na začiatku zasadnutia zaoberal sa s otázkou o všeobecnom volebnom práve.

Delegácie.

Rakúska delegácia.

30-ho mája odpoľudnia o 3 hodinách vydržovala rakúska delegácia prvé svoje zasadnutie. Dostavili sa všetci delegáti a minister zahraničia *Goluchovsky*, *Krieghammer*, *Kállay* a *Sterneck* spoloční ministri.

Za predsedu vyvolili si baróna Jána *Chlumeckeho*, ktorý vo svojej nástupnej reči pripomenul to, že rakúska delegácia po prvý kráľ v Budapešti vo svojom vlastnom dome zasedá, a že Uhorsko teraz slávi millenium; že i oni, totiž rakúski delegáti spolu sa radujú a tešia sa tomuto milleniu.

Keď jednotlivé výbory sa utvorili, zasadnutie vzalo koniec.

Uhorská delegácia.

Uhorská delegácia prvé zasadnutie vydržovala odpoľudnia o 5 hodine v sieni vyššej snemovne. Spoloční ministri i sem prišli všetci. Zasadnutie zahájil gróf Koloman *Nákó*, na čo potom vyvolili si za predsedu Kolomana *Szélla*, za podpredsedu grófa *Aladára Andrássyho*.

Predseda Koloman *Szél* vo svojej nástupnej reči predniesol, že my všetci stojíme na základe pokoja a preto sa aj silno pridržame trojčlenového spolku. Rakúsko-Uhorsko nezamýšľa sa rozširovať ani na východ, lež všetkým východným krajinám a národom praje, aby sa slobodne vyvíjaly; ale preto delegácie chcú sa postarať, žeby Rakúsko-Uhorsko ku svojej vlastnej obrane bolo silné, z tej príčiny všetko to, čo k dosiahnutiu tohto cieľa za potrebné uznajú, ochotne i povolia a poskytnú.

Zápisník Aurel *Münnich* prečítal prípis ministra zahraničia, podľa ktorého kráľ uhorskú delegáciu 1-ho júna odpoľudnia o 1 hodine prijme.

Benjamin *Kállay* spoločný minister predostrel rozpočet spoločnej vlády.

Potom vyvolili jednotlivé výbory, načo zasadnutie sa dokončilo.

Celá potreba je: 160,584,751; tedy spoloční ministri teraz požadujú o 4,219,375 zlatých viac než vlani. — Plaf sedlač!!

Valné shromaždenie ľudovej strany v Prievidzi.

Mestečko Prievidza nemalo a snáď ani mať viacej nebude tak pamätného pondelku svätodušného, jako toho roku. Čo ho navždy pamätným učinilo, je tá slávnosť, s jakou previedlo sa tu veľshromaždenie ľudovej strany, na ktorom účasť bralo obecnosť zo šesť stolic Horňo-Uhorska, v počte asi 15 tisíc.

Kto uváži všetky tie prekážky a nasilia, figle a podvody, ktoré tomuto shromaždeniu už vopred zo stránky úradných medzitok a krivonosích liberálcov bolo činené, — ten veru musí byť prekapený nad tak ohromným počtom, prevyšujúcim všemožné očakávanie i samých svolavateľov.

Známo je, že toto shromaždenie malo byť ešte 10. t. m. No, na väčšiu oslavu millenia, — vydržavali ho zakázali a nielen po bašovsky zahrozili obciam, aby prisne sa stránili na ten deň Prievidze, ani čoby tam svrab predávali, — lež krom toho sotnali sem 24 žandárov, ktorí v nečinnosti svojej ne-

bodaj si mysleli: tu si robia bláznov z nás. No, tak sa zdá, bol to len hnusný pod. od vyratáný na nezraľosť ľudu, o ktorom si mysleli, že až uslyší o žandárovoch a ich bliskavých bodákoch, Boh vie jak náramný strach ho popadne a n opováži sa viac na budúce, teda ani na svätodušný pondelok čo len hlavu vystričť von zo svojej chalupky, tým menej ukázať sa v Prievidzi, kde na tento deň židia prorokovali veľkú ruvačku. Ale, ľud vysmial sa tatárom i ich hnusným figom, bo v povedomí svojich práv a občianskej slobody, dostavil sa tým väčším počtom.

Tak, hľa, sami liberálci ač mimovoľne pracujú na osilnení ľudovej strany, bars im ona naháňa pekelného strachu. A to musí byť naczej najväčší trest od Boha, jestli kto musí sám pliesť si bič na seba. . .

Už v predvečer samého shromaždenia zavítal k nám chlúba uhorských katolíkov a vznešený vodca ľudovej strany, jeho excellencia gróf *Zichy*, ktorého na nádraží železničnom očakávalo navzdor veľkému dáždu a tmavej noci početné mešťanstvo prievidské i okolie a viacej prišlých hostí s tunajšími vodcami ľudovej strany veľk. páni *Jurišsom* a *Tamaškovičom*, prepešom bojnickým. Sotva vlak zasane a ukáže sa *Zichy*-ho staručká, milá tvár, ozve sa a konca mať nechce hromovité éjjenovanie. Bol to v skutku pozdrav srdečný, nie úradný, platený, lež pozdrav z hĺbín srdca sa vinúci, podobný asi tomu, keď dievky v radostnom rozochvení piesajú a vítajú si dobrúkeho otca, po ktorom od davna už túžily. Keď sostúpil s vozňa dolu, najprv ho mešťianske dievčatá v sviatočnom rúchu oblečené vencami temer celého ovešaly; potom ho p. *Jurišš*, kanoník, v niekoľko sloách s-dečne priíval, na ktoré *Zichy* taktiež srdečne v krátkosti odvetil, — konečne vysadol na pohotový kočiar a utiahol sa na odpočinok do prievidskej fary.

Po železnici doprovádzali jeho Excellenciu osviet. p. *Rakovsky*, cis. kr. komorník, veľk. páni *Molár* opát a *Zelenyák*, ablegát, urodz p. *Bonitz*, redaktor a veľa iných hostí, z pomedzi ktorých zasluhujú zvláštneho spomenutia bodrí novobanci, ktorí v sprievode pána *Miššúty*, kaplána s radostou podnikli túto ďalekú cesu v záujme ľudovej strany. Sláva všetkým!

Na druhý deň mestečko Prievidza už hneď z rána javila neobyčajne čulý život. A obloha nebeska, sfaby na znamenie tiež svojej radosti, vyjasnila úplne tvar svojju, ktorú len tenkráť zakabonila, keď slúžny *Soóky* pána *Zelenyáka* pretrhol v reči s tou hlúpou poznámkou, aby vraj nebúril proti zákonu (!) Ačkoľvek ľudová strana nikdy a nikde nebúri proti zakonom, iba svoje požaduje, tým menej môhol teda jej ablegát p. *Zelenyák* jako dobrý vlasti syn to urobiť, predsa takéto drzé podchyťavanie bolo by možno od hoc koho ztrpeť prv, než od toho človeka, ktorý pri voľbách v *Bojnicách* a *Novákoch* oflnkovať a nohou šliapal zákon. Nie div, že ľud v rozhorčenosti svojej inneď sa ozval a začal hlasite pokykovat: „Čo tam hľadá? Dolu s ním!“ Votrel sa totiž až na samé rečníštie, kam ho veru nik nepozval. Viacej výtrznosti iný nikto nezapríčinil behom celého shromaždenia.

Takéto rečníštie postavené boly na rynku dve, a síce jedno pre slovákov a druhé pre nemcov, ktoré p. *Lichem*, k jeho pochvale buď rečeno, úhladne pristrojil a ozdobil.

Okolo týchto rečnísk shromaždoval sa ľud už o 12 hodine v poľudnie, ačkoľvek shromaždenie započalo sa len o druhej po obede.

Najprv prišli z *Brezanskej* a *Lazanskej* farnosti asi 1500 v prikladnom poriadku a ozdobným banče-

riumom, ktoré na všetky strany vzbudzovalo obdiv, pochvalu a nadšenia duca. Tiež v takom poriadku a na čele so svojim duchovenstvom popríchádzali i z ostatných obcí, jako z Novák s výbornou bandou, z Handlovej, tiež s bandou, z Bojníc, z Chrenovca, z Čauše, z Pravna, Tužiny, Cachu a mnohí z iných obcí, jako som spomenul, počtom asi 15.000.

(Dokončenie nasleduje).

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme ctených čitateľov „Kreštana“, aby nesadli na lep bezočivým jednateľom a nedali si natisnúť taký kalendár, ktorý venie ducha kreštanského.

Na prosbu mnohých sme sa odhodlali, že vydáme

„Kreštanský kalendár ľudovej strany,“

ktorý bude obsahu veľmi zaujímavého, aj čítania bude v ňom veľa, obrazy tiež nevystanú. Tento kalendár musí sa dostať do každého domu veriacieho a neodvislého.

Cena bude dosť nízka, len 30 kr., keď ju primeráme k obsahu a veľikosti toho diela.

Už behom leta výjde on z tlače.

Nech žijú, ktorí neodvislú ľudovú tlač kreštanskú podporujú.

K dostaniu bude pod nápisom: **Františ Bleszkány, Budapešť, VIII. Mária-Tereziatér. 9.** Objednať už vopred sa môže pod týmto nápisom.

Veľmi môžeme odporúčať velebným pánom duchovným a cteným pánom učiteľom, by už teraz sbierali predplatiteľov, aby tak zásady ľudovej strany aj v tom najchudobnejšom dome opanovaly smýšľanie.

Kto objedná desať výtiskov, tomu jedenásty zdarma dáme. Poštové útraty my zaokryjeme.

Máme nádej, že s pomocou menovaných pánov podari sa nám všetky tie kalendáre vybrokovať, ktoré sú planého obsahu, ba neraz i protikreštanské.

Pozvanie !

Ten horní, mnoho pomlúvaný vidiek, ktorý dotiaľ, pokým sa dal od liberálov za nos vodiť, bol požehnaným a verným ľudom, ale dnes, keď prebudiť sa a poznajú svoju silu, na svojich vlastných nohách započína chodiť a práve z tej príčiny pod zástavu **ľudovej strany** započína sa hrnúť — podľa liberálov pozostáva zo samých **reakcionárov**, opakujeme, ten horní vidiek poznove skvelejší nad skvelejší dôkaz chce dať o svojej vrúcnej viere a nepoškrvnenom vlastenectve, a preto v Nitrianskej stolici, v

Chinoranoch

14-ho júna v nedeľu odpoľudnia o 2 hodinách na kostolnom námestí veľké politické

Ľudové shromaždenie

vydržiava, ktorého predmety budú nasledovné:

1. Proslov predsedy? Drží: Zoltán Zmeškal, veľkostatkár.
2. Čo je to za nový poriadok a či sa nám ľubi? Drží: Vincent Havlíček, farár z Prešporuku.
3. Na čo je dobrá ľudová strana? Drží: Dr. Vincent Vaculík, pravotár.
4. Jaký je osúd ľudu u nás? Drží: Dr. Ján Zelenyák, krajinský vyslanec.
5. Záverečná reč predsedy.

Nech príde sem celá Nitrianska stolica, ba aj jej susedi, nech liberáli vidia, že krajina, moc a sláva nepatrí len im.

V Chinoranoch 2-ho júna 1896.

Usporiadateľstvo.

Čierna omša zednárska čili Omša cirkve satanášovej.

(Dokončenie).

Tu zachvel sa Durtal, bo dych vzteklosti šiel sálou. Ženy vrhly sa na brucho pred oltárom a zatým, čo chlapi vykurovali kadidlom kňaza, trhali z hostie kúsok a poživali ich. Nektorie šľapali po križi, kričiac: môj kňaze, môj kňaze, stará jedna trhala si vlasy, točila sa do kola,

shýbala atď. podobné sceny jako svrchu. Doc e zpenený vztekom žvýkal hostiu, vyplúval ju, rozdeľoval ženám a ony tie hostie hrozne neutievaly. Tu potom pani domu Chateleouvová vystúpila na oltár, vzala do jednej ruky kríž, do druhej kalich a ošklive, veľmi ošklive sa chovala, zo zadku káple však začal chlapec štekať jako pes. Tu Durtal utiekol, pani Chateleounová angažovaná Docreom ho nasledovala, a nútila ho ku hrozným orgiam. Vidiac ešte rozžvýkanú hostiu medzi zubami ulaknul sa jej a opustil ju na vždy. Toľkoto v krátkosti o čiernej omši zednárskej. A jako sv. Omšu, tak i každú inú bohoslužbu katolícku satanisticky paroduje „satanášova cirkev.“ Neni možno všetko napísať, čo sa tu v tej knihe o čiernej omši píše. Je to nečo na najvyšš hrozného, ohavného, hnusného, desného. Cloveka pojímá hrúza a ladové ustrnutie keď to číta. Clovek sa tu pýta, je to možné? Ci je to len fantasia spisovateľova? A odpoveď je: je to pravda, skutočná nevyvratná pravda. Potvrduje to nevyvratne i súd „pre čierne omše“ zahajený. Z obšírnej zpravy toho súdu nadovšetku pochybnosť vysvitá, že „čierne Omše“ v Paríži na 4 až 5 mestách sa vykonávajú a pokaždé za veľikého účastenstva mužských i ženských. A inde sa nevykonávajú čierne omše zednárske, satanské len v Paríži! Isto iste, že aj inde, všade, kde zlorečená, prekliata, sekta židovsko-zednárska je zahniezdená, rozšírená, jako i u nás v Uhorsku. Neomýľne, že i v Pešťbudíne a inde zednári satanisti tiež vykonávajú takieto čierne omše ku pocte a oslave svojeho boha satanáša. Kde a kedy vykonávajú maďarskí zednári čierne omša, to by nám najlepšie vedel povedať navyšší majster maďarských zednárov, ktorý býva v Pešťbudíne menuje sa Antoň Berecz, jeho zednárske meno je: Binah a číslo zednárske 721.

Tu mi prichádza jedna vec na myseľ, ktorú nemôžem mlčaním pominúť a síce: „Millenium“ a s ním spojená „Výstava.“ Výborné noviny nemecké v Berlíne vychádzajúce „Germania“ píše, že maďarská slavnosť milleniumová nebude kresťanská ale skrz na skrz celkom židovsko-zednárska. Pozvaní sú už na ňu freimaureri celého sveta. Prihlásili sa už na ňu početné zednárske deputácie. Freimaureri vydali už i výbor, ktorý zostane permanentný až do zatvorenia výstavy. Myslím, že keď budú freimaureri celého sveta. v Pešťbudíne shromaždení nebudú bez toho, aby na počesť a oslavu svojeho boha satanáša a totiž i ad maiorem iudaico — massonicam gloriam et maximam christianorum et totius regni Hungariae contumeliam, tiež i čiernu omšu nevykonávali A kde ju vykonávať budú? Neomýľne v tom svojom novom paláci v ulici Podmanickej,

kam sa v máji presťahovala symbolická lôžza freimaurerov. A budú mať i svojho kňaza? Bezpochyby, veď i u nás jest dost kňazov, à la Docrea, ktorí so židovsko-zednárskou háveďou, sberbou to satanášovou sa spájajú, takí sú i tí kňazi, ktorí sa verejne chvastajú „én liberális kormánypárti vagyok, voltam és leszek.“ Že na tých čiernych omšách i naša židovsko-zednárska vláda — ministri — a mnohí, ktorí s touto vládou držia budú prítomní a účasť brať to sa samo sebou rozumie. Ponevác millennium je výfazným sviatkom len židovsko-zednárskej háveďe, lebo táto háveď, táto sberba satanášova zaujala tisíc ročné kresťanské Uhorsko do svojho jarma, do svojho otroctva, preto my kresťania katolíci len sa rmútiť musíme. Ta pôjdu a nech idú len židáci, zednári, libarálci židovskí to otroci a kadejaká háveď, sberba satanášova, ale žiaden svojho Pána a Boha Ježiša Krista a jeho sv. cirkev milujúci kresťan katolík. My máme dostatočnú príčinu do čierneho ruchu sa obliecť, trúchliť, smútiť, áno horkie slzy vylievať nad tým, že naša kresťanská mariánska krajina prestala byť kresťanskou mariánskou Uhorskou krajinou a stala sa krajinou židovsko-zednárskou.

Končím moje slová. Ty ale milý kresťane učin si o ňom rozjímanie a výklad a budeš vedieť, čo si máš myslieť a čo máš súdiť o židovsko-zednárskej sekte. Nebudeš ani najmenej pochybovať o tom, že sekta židovsko-zednárska je jedna zlorečená, prekliata, diabolská sekta, že je opravdivá „cirkev satanášova“ opravdivý „satanismus“ a zednári opravdiví skutoční „satanisti,“ ktorí sa satanášovi čo svojemu bohovi klaňajú, satana čo svojho boha ctia, oslavujú a vzývajú, a sú zarytými, zbesitými, zaprisahanými nepriateľami Boha, Ježiša Krista a jeho sv. cirkve. Rádnej hotový buď i život tvoj položiť, smrť podstúpiť, nežli toto učiniť. Odstúp to od teba kresťane milý! Zostan verný až do posledného dýchnutia tvojho Pánu a Bohu tvojemu Ježišu Kristu a jeho sv. cirkvi katolíckej! Zostan verný „ľudovej strane,“ v jej tábore pod víťazoslavnou zástavou kríža Kristového bojuj udatne, zmužile, neohrozene a víťazstvo tvoje nad háveďou židovsko-zednárskou, nad satanismom bude slavné! Heslo tvoje buď: nech žije ľudová strana, a sláva večná, sláva víťazoslávnej zástave svätému krížu Kristovému! Sláva! Sláva! Sláva.

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

BESEDNICA
Nebojme sa.

*Preč so strachom, bojovníci bratia,
Vyjde slnko mrakavy sa zratia,
Sviťne zlatej slobodienky krásny deň.
Minú sparná, umlknú raz búrky,
Stíšia boje s ukrutnými turky,
Zmrieme ich, ako v grúňoch zhnitý peň.*

*Hore srdcia, nesmie zomreť pravda,
Bárs jej tyran tisíce rán zvdá,
Bárs potupný jej vykreše v skale hrob.
Zblknú hnevy, nenávisť ohne,
Zem sa ztrasie, ťažký kameň pohne,
Pravda vstane, v zem vhodaná mocou zlôb.*

*Všetko čestné trpelo bič hriechu,
Všetko sväté slúžilo zlým k smiechu,
Všetkým právam blatom prali zástary.
No čo Božie, nevraždi sa snadno,
Čo je Kristu, nejde pekiel na dno,
Pravda naša skvelý chrám si vystaví.*

*I Ježiša večnej pravdy svetlo
S diabolskými zlosťami sa strello,
I Ježiša rual spustlý svet, plul, kazil.
No zanikla mstivých sudcov trieda,
V opovrhu krvožrúťov trieda,
A Ježiša čistý praporek zvíťazil.*

*Nebojme sa verné húfy Krista,
Zahučí nám zvon radosti zista,
Sviťne milej slobodienky slávny deň.
Bude rozkož, zvučné hymny, slasti,
Že Boh s nami zhubca skántril vlasti,
Že sa splnil chudých rabov starý sen.*

Dlhomír Polský.

Vrabec a liška.

V lese na vysokej jedle mali divoké holuby svoje mladé. Liška idúc okolo, počula písať, i začalo sa jej pečienky. Pristupiac tedy k stromu, počala na starých holubov volať, aby jej zaraz jedno holubiatko dolu shodili, lebo že na horu vylezie a všetky mladé poškrťí. (Či už aj medzi zverstvom sú „liberáci,“ čo tak strašiť vedia, ako naši pánci pred voľbami?...) Ustrašené holuby uverily vyhrážke liškinej a shodili jej jedného holúbka; a už vopred trnúc nad tým, bude-li asi dosti tejto jednej obety?!

To keď spatril vrabec, nádejný to privrženec ľudovej strany pravil k nim: „O jak nemúdre jednáte! príjde-li liška zase, nedávajte jej ničoho, nech si sama vylezie preň...“

Holuby tedy uposlúchly rady vrabčeka a liška musela po druhý raz s prázdny m odtiahnuť.

Chytrá liška si hneď pomyslela, že doista ten vrabec je toho príčinou, i prisahala mu pomstvu.

Raz sedel tento múdry vrabčok, ničoho sa renazdajúc, pohodlne na kričku, keď sa k nemu poznenábla liška doškrela (Mudronček v liškinej koži) reknuc: „Svoboda vtákov jest pekná vec, škoda len že vás pred zimou (jako v Nitre a v Stupave) a vetrom ochrániť nemožno.“

„Ach veľmi dobre“ — odvetí vrabčok, nič zlého netušiac — „bo fučí-li vetor od pravej strany, skováme hlávku pod ľavé kriedlo; fučí-li však od strany ľavej, poskytnete jej pravé krydlo ochrany...“

Ach, ach, rečie liška, to je skoro k neuvereniu, aby vtak hlávku aj pod krydlo ukryť mohol, to len márna chvála jesto.

Vrabec, chtiac lišku presvedčiť, vopchá hlávku pod krydlo, liška ale použijúc príležitosť, skočí a lazi múdreho vrabca (voliča to ľudovej strany na — lep). Pri žráni ale toto v sebe dudlala:

Tak sa voždy stáva,
že kto liberálu verí,
sľub jeho za svätý drží:
bláznivým zostáva.

Jani učitel.

CHÝRNIK

Čas. 1-ho júna v Budapešti celý deň bol mračný, teplý čas. Na noc sa vyjasnilo. Teploměr ukazoval 15 stupňov. — V západnej polovici Uhorska prestal dážď a len v Sedmohradsku pršalo. Úmernosť tepla klesla. Najteplejšie bolo v Crkvenici 21.0 stupňov, najchladnejšie ale v Šoproni 12.2 stupňov. — Po Europe čas je suchý, len na juhovýchode bol dážď. Úmernosti tepla na západe pribýlo. Najteplejšie bolo v Brindisi 21.8 stupňov, najteplejšie ale v Christiansunde 6.3 stupňov, vo Viedni 12.2 stupňov, v Ríme 16.0 stupňov, v Paríži 14.1 stupňov, v Berlíne 15.8 stupňov, v Petrohrade 9.7 stupňov, v Carihrade 18.5 stupňov bolo tepla. — Predpovedá sa: Môže sa očakávať suchý a teplejší čas.

Kráľ univerzitnej mládeži. Kráľ 1-ho júna poslal 300 zlatých rektorovi university (najvyššia škola) z tej príležitosti, že sa zástava univerzitnej mládeže bude posviacať, aby vymenil zabijanie klinca. Kráľa na tej slávnosti zastupovať bude minister výučby Julo Wlaššič a on zabije prvý kliniec do rukoveti zástavy. Rektor oddal tých 300 zlatých Františovi Pálffymu, predsedovi usporiadajúceho výboru.

Hlavní dvorní správcovia kráľ. vojvodov. Ku trônu najbližšie stojáci dva kr. vojvodovia dostanú osobitného hlavného dvorného správcu. Kráľ grófa Thuna, bývalého to českého miestodržiteľa vymenoval za hlavného dvorného správcu kr. vojvody Františa Ferdinanda, grófa Alfréda Montenuovo ale za hlavného dvorného správcu kr. vojvody Otta. Kráľ. vojvodovia posávad mali len hlavných komorníkov.

Základina pri Červenom kríži. Klótilda kr. knážna na pamiatku kr. vojvodu Ladislava v Alžbetinej nemocnici červenokrížového spolku urobila 20000 koru ovú základinu s tým určením, aby z úrokov tej základiny sa vždy jeden nemocný zdarma liečil. Spolko á správa tú základinu v zasadnutí 1-ho júna s veľkou radosťou a s vďakmi prijala a uzavrela, že v Alžbetinej nemocnici pod nápisom „postel kr. vojvodu Ladislava“ na večné včky bude udržiavať, na ktorej nemocný bude mať opateru a zaopatrenie úplne zdarma. Kr. vojvodkyňa prisluchá právo návrhu. Správa tú základinu i na mramorovej tabuli nemocnice zveční.

Výjazd delegátov. 1-ho júna otvorila sa doba zasadnutí v delegáciach. Delegáti po 11 hodine vezli sa do Budína do kraľovského zámku na otvorenie delegácií. Okolo reťazového mostu a na Albechtvej ceste mnohí sa divali na ten výjazd. Uhorskí delegáti všetci boli v gále, rakušanovia ale buďto do travoz leného zlatom vyšívaného rucha — buďto väčšími do frakku sa oblekli. Poľskí delegáti oblekli sa do národného rucha.

Primáša v Románii zbavili úradu. Je en telegramm z Bukarieštu dáva chýr, jako sa skončila obžaloba rumuňského primáša metropolity. Pravoslávni biskupi sa shromaždili v cirkevny snem; čomu pravoslávny arcibiskup a metropolita bukariešský odporoval prisvojúc si jakúsi prednosť nad všetkymi pravoslávnyimi biskupmi, ktorí ho potom citovali pred seba, preskúmali záležitosti jeho. Primáš-metropolita sa dostavil na svätom sneme, ktorý ho vyslúchajúc vyriekol súd nad ním. Snem ho odsúdiac zbavil úradu preto, že v obradoch zaviedol novoty vieru zapierajúce, že nadožúval najvyššiu cirkevnu hodnosť v sídelnom mieste snemu, že na peňažité záležitosti nadožúval cirkevnu hodnosť a ešte p.e iné viny zbavil ho cirkevnej hodnosti. Súi ďalej nariaďuje, aby metropolita jako jednoduchý reholník navrátil sa do toho kláštora, do ktorého bol vstúpil, prv než ho boli do rehole prijali.

Náramný ladovec pustošil vo viacerých chotároch Považskej doliny. Zvlášte Piešťanci utrpeli veľkú škodu. Doktoré kusy ľadu prevyšovali veľkosť vajca slepačieho.

V Piešťanoch sa sišli evanjelíci na poradu a ku konaniu pobožnosti. Je ich v Piešťanoch len tolko, že v mesiaci je viacej dní, a predsa chcú si stavať kostol. Jako zahanbuje ich horlivosť ľahostajnosť katolíkov, ktorých je 5000, a predsa už od koľkého času nenie sú v stave na Teplicách ani len mizernú kaplnku si vystaviť.

Pút. Veselským pánom farárom sriadený sa veľmi dobre podaril; vyše pol tisíce sa ich na ň m súčasnilo.

V Považí okolo Piešťan zvlášte ženy sú skalopevnými stlpami ľudovej strany; keď muž len spomene svoju náhlynosť k liberalismu, už má varečka robotu. Aj duchovní s dňa na deň obetivejšie sa zaujímajú za naše zásady sväté. Príklad horniakov nenie tedy bez výsledku.

V Ostrove celkom dla príkladu budapešťianskeho krúhu kat. chceť sa utvoriť krúh, a pán minister pre akési formality chybné nedoprial potvrdenia.

DOPISY.

Z TRENČIANSKA.

Vysokoctený pán Redaktor!

Tisícročný slávro ti už sú vybavené v Trenčine. Už nám teda odľahle a budeme mať viac chleba a peňazí, lebo rečičky sa pekne povedaly, hostinka „u Barana“ sa v láske a svornosti odbavila, víko sa vypilo, fúzy sa pekne utrely a vykrútily, a te az ubiedený ľud trenčiansky, zadlžený a vycicaní roľníci a remeselníci nech kričia: éljen, nech žije sloboda v Trenčine aj na Staškove, v Radole, na Bystriciach, v Rajci a nadovšetko éljen Domaniš. Veru doma nič; nič v trublici a paráda na trenčianskej ulici.

Naše srdco „burišské“ nám piesalo, keď sme 21. maja na slávnom shromaždení videli pánov liberálnych rytierov pyšno v mentikach vykračovať. Bolo vidieť aj tú mentiku na stoličné útraty vyhotovenú. No boli tu i tí vlasteneckí rytieri, ktorí na stoličné útraty pôjdu do Pešti veľkú svoju lásku k vlasti ukazovať.

Pán főišpán peknú reč držal o láske k slovenskému ľudu. Liberálni rytieri skoro plakali, keď počuli, že ako ľúbili vždy stoliční páni ľud chudobný a reč jeho, že v akej uctivosti majú liberáli zákon z r. 1868. o reči ľud, keď dopisy posielajú, ktorým ani rychtári, ani roľníci nerozumia, o tom pán főišpán ani nemuknúl. Len to dobre povedal, že Uhorsko nenie ešte silné k tomu, aby „skákalo do tmy“ a aby „otriasalo tie základy“ na ktorých štát spočiva. Lenže pán főišpán zabudnul už, že im on do tmy čerstvo „skákal“, keď na sneme magnátov na civilné manželstvo a na beznáboženstvo hlasoval a takto i p. főišpán „otriasal základ“ štátu lebo to i decko vie, že Uhorsko nie na beznáboženstve, ani nie na civilnom párení spočívalo tisíc rokov. Toto pán főišpán zabudnul, lebo pri svojom duplovanom főišpánstve ešte asnaď i nad petrolejovou fabrikou pozor musí dávať.

Po reči p. főišpána išlo sa ku piaristom do chrámu. Čo pomysleli si židia, keď v kostole kríž videli, to nikomu nezavesili na nos. Liberálni páni ako inokedy, skrúšeno sa modlili. Po omši zase išlo sa na stoličný dom. Tu zase pán ablegat Rakovszky peknú reč držal. Vyhráždil sa „buričom“ pokoja, ale zabudnul, že práve páni liberáli pobúrili pokoj náboženský, keď na prosby ľudu nič nedbajúc, civilné manželstvo, drahé matriky a beznáboženstvo odhlasovali. Pán Rakovszky odporúčal opatrovať „starodávne mravy ľudu a dobrobyt jeho“, a on sám tiež hlasoval na slobodu beznáboženstva a na nové drahé matriky, na ktoré obce musia možno platiť, a predsa tie matriky nie sú obecne, ale vraj štátne, a obec nemôže s nimi rozkazovať, bárs ich obec udrzuje.

Po pánom Rakovszkom rečnil pán ablegat Šmiatlovsky. I tento pán rytier len o samej „slobode, rovnosti a braterstve“, tak tiež o „nezkláťiteľnej úcte k zákonom“ rečnil a „zástavu slobody“ do lásky liberálov odporúčal. I on zabudnul, že v Rajci, v Bánovej ako dvíhala sa zástava slobody; zabudnul, že čo hovorilo sa na sneme o trenčianskej úcte k zákonom, keď stoličné voľby byly v reči; zabudnul, že i korbáče spomínaly sa na sneme pir

spomenutí trenčianskych voľbí. Na konci reči pána Šmialovszkého odokrytý bol nový obraz nášho milostivého kráľa.

Popoludní pán fõišpán dal obed „u Barana“ pre 50 hostov. Bolo na tom obede aj asi 8 pánov farárov tichučkých ako baránky, veď boli „u Barana“. Bolešovský pán farár nechýbal. Jedlo, pilo sa dobre a vesele. Zdravice tiež nechýbaly. Pán fõišpán a páni ablegáti spokojno vykrúcali si fúzy a hladili si bradu, keď páni farári o samom pokoji vyprávali. Ale či aj veriaci ich majú pokoj v nábožnom srdci svojom, o tom páni farári nič nehovorili „u Barana“. Noviny trenčianske píšú, že obed fõišpánsky dokázal, že voľby ablegátov tichúčko pôjdu. Nuž pravdaže. Len treba pečienočkami, vinkom ústa zapchať. Smútno by bolo, keby i páni duchovníci pokrstit sa dali vinkom na liberálov.

Na návrh p. farára bytčianskeho vyslovilo sa, že stoličné starožitnosti sbierať sa budú do stoličného museuma. Zaiste do toho museuma složené budú reči p. Urbanovského a obrazy terajších trenčianskych ablegátov, aby potomci naši vedeli, kto hlasoval z Trenčianska na beznáboženstvo. Palku Sztrechayho vyvolili za hlavného učtovníka. Skoly potrebné nechodil a bude mať plat na 1300 zl. Tak je to u nás. Učiteľ vybaviť musí školy a má platu 300 zl. Takto žiada to naša osveta. V Rajci po tretí raz bude voľba 14. juniusa, poveväč dvakrát ľudová strana zvíťazila. Za predsedu mal ísť p. notár Riha do Rajca, ale že zaďakoval za to vyznačenie, lebo ho v Rajci dobre poznajú. Notárom bošáckemu a malo-udičskému povýšil sa plat na 600 zl. L'ud sa tomu raduje. I pán ablegát Šipeky otvoril ústa a na jeho návrh prijalo sa, že v mesiaci júni duplovaný plat dostanú stoliční úradníci, aby mohli si pozrieť tie krásne mravné tance, ktoré sa na výstave predstavujú. Nevieme, či náš ubohý ľud na Morave pri repe a na dolnej zemi pri polných prácach tiež dostane duplovaný plat. No my tešíme sa, že stoliční páni duplovaný plat budú mať v júni, veď za svoje zásluhy pri voľbách to zaslúža a my chvá'la Bohu máme ešte z čoho platiť. U nás popisovať budú zase voličov na budúci rok. Znám je, že na tento rok vynechali v Trenčiansku na 1000 voličov. Či teraz zase vynechajú nových, to nevieme. Podivuhodné je, že v popisujúcich ani jedného farára nenie, a predsa farári najlepšie poznajú veriacich svojich. Voličov popisovať budú len slúžnovci a notári a niektorí židi. Notári a slúžnovci majú vraj v kancelariách mnoho práce a predsa ich ešte i k popisu voličov vysielajú. Však páni liberáli vedia prečo.

Po mnohých miestach slávnostne sa jedlo a pilo na slávu millenniuma. L'ud ubohý za ten čas ponáhlal sa po železnici do roboty na Dolniaky alebo do repy na Moravu. Nechcelo sa mu tancovať a spievať doma, lebo nemal čo jiesť. Vo Varíne ľud náramne bol rozhorčený, keď p. farár a čestný kanonik ku divadelnému predstaveniu do židovskej krčmy — ako noviny písaly — požičal z kostola baldachýn. Tento baldachýn, čo znak horlivosti pána farára varinského mohli by zaniest do Pešti na výstavu tí banderisti, ktorí na stoličné útraty pôjdu do Pešti hlásať lásku k vlasti.

Trenčan.

Prečín, dňa 19. mája 1896.

Vážený pán Redaktor!

V 6-tom čísle „Opr. Kresťana“ s podpisom „Škrab“ uverejnené je osvedčenie, ktorého ostrie; proti dolu-

podpísanému je namerené. Zložme náličnicu, a odpo-vedajme si rovno, z tvári do tvári: Pán K. Baross hl. slúžny, ktorý sa pod menom »Škrab« skrýva, je v omýle, keď dopisy pod »Strelec« „Rybár“ mne pripisuje. Poznámka jeho, že ľud búrim, a jeho osobu znevažujem! je bezzákladná; ináč on, jako úradna osoba, by vedel odpomoc hľadať a najst. Nikdo z mojích dopisov nevyčítal, ani z úst mojích nepočul, že by ľud proti vrchnosti, alebo zákonom bol búril, alebo ku nezákonnitému, nedovolenému činu navádzal. Keď ale ľud slovom i písmom napomínam a poučujem! aby si právo svoje zastal a bránil, keď ľud proti svedole úradníkov zastávam, keď nezákonnitosti, nadužívanie moci, a iné neriady, úradníkmi páchané, odokrývam a karhám: tým len svoju vlasteneckú povinnosť konám. Týmto spôsobom, — uznávam — pobúril som, ale nie ľud, lež úradníkov; nuž a na to som bol pripravený. Pichnul som do osieho hniezda, osy sa daly do mňa. Ale toho sa nebojím, keď len vystúpenie moje i do teraz už niektoré prajné výsledky malo; tak k. p. inkassovanie za opravu katastrálnych hárkov vystalo; 6 zl. žiadaných za horevzatie smrtného pádu, znížilo sa na 50 kr.; — poslužil som teda chudobnému ľudu, s ktorým ti páni, čo sa mu v tom „Opr. Kresťane“ za priateľa vydávajú, vždy len podľa hesla „nelutuj sedliaka“ zaobchodia.

Na konci osvedčenia je kyják; na ktorý odpovedám, že každá palica, a každý kyják má dva konce. Jedným mňa uderil p. K. Baross, — druhý je v trestnom zákone 227 §-e obsažený. Pravedčí sa p. K. B. že som ja s tou sirotou skutočne čestne zamýšľal; jak sa čo premeškalo: stalo sa nedbanlivostou úradných medzítok.

Pomstychtivosť není dobrý radca, zatemní často rozum, tak že zabudne sa na to, že to praktické a humánne sudcovské pokračovanie, ktorým sa humánny p. slúžny v rokoch 70-tich preslávil, a doista keď i nie svetového, aspoň krajinského chýru bol by si vydobil, keby neb. Imrich Zental nebol sa do toho zamiešal, a ktoré záležalo v krmení hladných žalárových chutnými harinkami — bez vody, zavesenie delinkventa za nony, mastenie žilou atď. — Z nového kriminálneho kodexu, na jeho žial, úplne vystalo. Slav. Redakcii so všetkou úctou Gramantik farár.

Alsó-Sáp, 9-ho apríla 1896.

Vážený pán Redaktor!

V mesiaci februári b. r. s úctivosťou upovedomil som vás o tom; že horno-šápský krajinský matrikár niekoľko manželov fary Alsó-Sáp, keď sa pred ním z tej príčiny ustanovili, aby novému krajinskému zákonu zadosť učinili, s tým, že jim svedoctvo tak nazvaného parenia civilného nevydal, k podpisu matriky civilnej prinútil a že oni o tomto písme dali, ktoré som ja dozorcovi civilných matrik s tou prosbou zaslal, aby horno-šápskému matrikárovi, proti krajinskému zákonu a ministerialnemu naradeniu budúce činiť zakázal a manželom i v tom páde, keď oni svoje právo užívajú a jeho matriku podpísať nemôžu, patričné svedoctvo vydal. Táto manželov a moja žaloba od dozorcovi civilných matrik z ohľadu pojednávania k okresnému služnému preložená bola, odkiaľ v týchto dňoch nasledujúci rozsudok som dostal. 28/896 matr. Od služného nógradského okresu. — Žaloba Jozefa Krier farára dolno-šápskeho proti horno-šápskému matrikárovi, ktorú 5. febr. b. r. p. č. 105/96. ku u. kr. dozorcovi matrik zadal

a odtiaľ straniva patričného pojednávania k mojému úradu preložená bola, v ktorej hore spomenutého s nadužívania vlády pri vedení matriky patrične, pri spolu účinkovaní sobášenia žaluje. — Rozsudok: Na základe vydržiavaného vyšetrovania a vypočúvania k pismám pripojený zoznam podpísaných manželov jako i pri uzavrení manželstva spolu účinkujúcich svedkov, ohľadom toho, že pri tejto príležitosti tá okoličnosť preukázaná je, že žalujúci farár skrze stránky také osvedčenie (nyilatkoza*) podpísať dal, ktorého obsah, patrične to, čo sa v ňom nachádza, pravde nezodpovedá a ohľadom toho, že behom pojednávania vypočutí svedkovia so svojou výmluvou potvrdili to, že žalovaný horno-šápský matrikár, v žalobe a v osvedčení manželov sa nachádzajúceho nadužívania na žiaden spôsob sa nedopustil, to jest že po uzavrení manželstva manželov k podpisu matriky hrozbou neprinútil, — čo i s prisahou potvrdiť hotoví sú — vo veci tejto, proti horno-šápskému matrikárovi bezzákladnej žaloby, ďalšie pokračovanie zastavujem. O čom jak obžalovaný Pavel Ursprunger horno-šápský matrikar, tak i Jozef Krier dolno šápský farár žalobník, s vydaním rozsudku tohoto sa upovedomujú. — Rétság 1896 28-ho marca (P.) Hanzély slúžny.

Na toto len to môžem povedať: ponevác — jestli je to pravda — že okresný slúžny k pojednávaniu povolaným manželom a svedkom to povedal: že matrikár i v tom páde povinen je manželom svedoctvo vydať, jestli oni jako muž a žena matriku jeho podpísať odoprú, s touto jeho vypovedou — ktorú jedine od strániek k pojednávaniu tejto veci povolaných som počul, lebo ja povolaný som nebol — úplne spokojný som, lebo ani ja iné som neprosil a ani v písme od manželov podpísanom a skrze mňa pred nimi a i svedkami popred prečítanom iné sa nenachádza. Tam o takom prisilení reči není, jako by matrikár ruku jejích bol chytil a tak k podpisu prinútil, toto len za príklad prednášam (nem physikai kényszer) ale o takom nasilení, že jim po uzavrení tak nazvaného párenia civilného svedoctva nevydal a s týmito slovami: dobré zdravie! že môžu odísť, na ja: o dal. Ponevác ale oni i so mnou v tom presvedčení boli, že bez jeho svedoctva sviatosť stavu manželského prijať, to jest, pred Bohom a Cirkvou jeho platné manželstvo, bez civilného trestu, s ktorým zákon krajinský hrozí sa tomu, ktorý by dokázat nemohol, že straniva tak nazvaného párenia civilného, zákonu zadosť učinil, uzavreť nemôžu, preto matriku podpísať prinútení boli. Nevydání toho svedoctva bolo to prisilenie, ktoré sa po uhorsky „erkölcsi kényszer“ nazýva.

Konečne z tohoto to poučenie nasleduje, aby ste sa ľudovej stránky pevne pridržali a od nej, ani skrze násilnosť, ani skrze hnev, aneb skrze posmech a potupu žiadnych ľudí odstrašiť nedali, lebo jedine táto stránka je tá, ktorá našu drahú vlasť od bezbožnosti uchová, a jak duchovný tak i hmotný nám blahobyť spôsobiť povolaná je.

—
ZO SKALICE.

Velactená Redakcia!

Keď veľký vietor fúka, hovoria naši ľudia, že sa voľakto obesil, zaiste sa musel dajaký liberál obesiť, bo jedon poctivý „remeselník“ strašne búcha a fúka v tom novom divom Kresťanovi. Čítajúc naše dopisy o Skalici, myslel si, veď aj ja sa rozumím nie len

kopytu ale aj politike, a zaslal dopis tomu židovskému Kresťanovi, ktorý on srdečne vítal, a nášho starého kopal. Nezaobieral by som sa s tými táraninami, ale moji spoluobčania mi nedajú pokoja a prosia, by som na tie švandraniny odpovedal.

Na koľko vyborný musí byť ten divý Kresťan, poznať z toho, že ho židia a liberálni milosť páni odporúčajú, pri tom ale, keď by len neblúznil na toľko do sveta. Hovorí, že vraj ten „starý“ rozsieva náboženskú neznášanlivosť. Smejme sa! Poctivý skalický remeselník, buďte tak dobrý, a rieknite nám, kto rozsievá náboženskú neznášanlivosť, či my, abo židovským liberalismom napáchnutí páni! Kto začal tieto všetky nepokoje? Či azda veriaci katolíci abo evanjelíci žiadali ten cibulný sobáš? O nie, my sme ho nepotrebovali, a keď sa vám páčil, keď ste si chceli Rebecky a Sálky vziať za ženy, tak ste si ho mali zaviesť, ale len pre seba, my by sme boli v pokoji ostali.

Abo kto robí tie najväčšie nesváry hádam my ľudáci? Pravda tie loterstva v Nitre, v Stupave, v Trenčíne atď. sme my všetko porobili? O vy tiché barančatá, vy rozsievatelia pokoja a blaženosti, vy nám ukazujete, ako si máme zákony vlasti ctíť a vážiť. Vy ste nevinné dietky! Poctivý pane ševče, já vám len prajem, by ste máľ vždy taký svätý pokoj, ako mala ľudová strana v Stupave. I preto vy, ako „jednoduchý remeselník“, dobre sa rozumiete kopytu a dratve, ale politike ani zďaleka. Myslíte hádam, že naši Skalíčania vám na lep sadnú? ba ani na čiríš nie. Vôbec sme všetci presvedčení, že z pod kabáta toho poctivého „remeselníka“ visí frakk, za ktorý ho fahajú krivonosí liberáli, a on tak tancuje, ako mu tí hvízdajú. I preto, keď by ste aj zaslal nový dopis do toho „divého“, môžete byť istý, že práve toľko naň dáme, ako na všetkých skalických židov a liberálov.

Najlepšie sa nám ale páčilo, že ma, ako dopisovateľa Kresťana, truľom pomenoval. Panáčku! vy musíte byť veľký „múdr“. Vám zaiste lievikom naliali rozumu. Majte si ho len, o tom ale môžete byť presvedčený, že od skalických liberálov si já rozumu pýtať nebudem. Ponevác ho ale vy, páni liberáli, veľmi mnoho máte, tak odporúčam vám, idte prvej do Selpic, tam ho merajú, a keď vo všetkých skalických liberálnych hlavách, ho len tak za dva litre namerajú, môžete ísť do Judapešti na výstavu, kde vás budú obdivovať. I tak tam zo Skalice nič není.

Jak dobrí kresťania a hazafci ale sú naši páni liberáli, dokázali najnovšie. Ponevác naša skalická mládež a páni liberáli zabudli slovenský, gymnasiálny katecheta, by sa im dostalo náboženskej potechy, zaviedol maďarskú kázeň. Horlivo rečnil, a páni liberáli prisľúbili že sa aj súčasťnia. Len ktože neprišol? Naši páni liberáli. Môžu tým aj francúzsky kázať, smrdí tým kostol slovenský práve tak ako maďarský. Teraz len rátame a spočítujeme ích, na koľko sa súčasťnujú na tej vlasteneckej bohoslužbe.

Naším pánom liberálom netreba kostola, keď sa ale vlastenecké city v ní.h rozbudia, tak zo samého hazafctva si zaidú za Moravu do Sudomeric, kde nové vlastenecké sily čerpajú z napajedelského ležáka! Iljén!

Voľbu stoličných výborníkov nám temer po roku zničili, ku novej sa chystáme. O voľbe ani písať si netrúfam, bo keď by som mal všetko opísať, tak by som sa na toľko rozhorčil, že by som našich pánov liberálov ích vlastným a ím patričným menom pomenoval. No ale sa ích nefakneme. Na nátlaky sme

prichystaní, ale vieme aj to, že duby nerastú do neba. A preto horliví kresťania, hore zástavu ľudovej strany! bo, len spojenými silami budeme v stave prelomu židovsko-liberálnych tatárov.

Dopisovateľovi ale „opravdivého Kresťana“ prajem, by sa radšej pridržiaval svojho poctivého remesla, bo ako prislovie hovorí, remeslo je zlatá baňa, a no inkárstvo pre „jednoduchého remeselníka“ trpké hrozno. Dobré jarmoky mu praje.

Antoš Truchlý štvrtník.

Z ČACE.

Vážení pán redaktor!

Veľký je hlavný minister Bánffy, a veľký je aj jeho najvernejší sluha Percel. Dežo Percel — minister vnútorných záležitostí, chcel ukázať svoju moc a uskutočnil návrh obecného zákona. Tento návrh zákona má svedčiť o jeho moci. Čo chce pán Percel? Najprv uchvátiť obciam právo volebné. Viac už žiadna voľba nebude, len vymenovanie. (No! paša Salavský v ohľade tomto predbehnul ministra už viani, tu v Trenčiansku, on už od vtedy voľby nezná, či nechce znáť, len vymenovanie!) Dľa Percela ministra, na miesto po teraz vyvolených (?) notariušov prindu vymenovaní okresní služnodvorskí (slúžni).

„Perám našich obcí“ teda: obecným notárom — jestli tento návrh zákonom sa stane — s týmto umrláčekom už vicengal, lebo na ich miesto vstúpia okresní slúžnovci. Či pri tomto novom názve obecných úradníkov stane sa ten zázrak, že system našej Spravy bude lepší — my neveríme. Ďalej bude v každej obci jeden úradník dávky, okresný lekár a okresný zvierací lekár vymenovaný.

Teda to právo každej obce, že ona môže svojich úradníkov vyvoliť — prestane. — Vlastné právo toto obciam už vtedy odobrali, keď voľbu vedúci hlavný slúžny dostal právo kandidovať, a pri mnohých pádoch právo toto použil tak, že nebral ohľad ani na žiadosť obyvateľstva otáznaj obce. Dľa nového zákona riadi eľa správy obecnej vymenuje štát. Obecnej samosprávy teda to už obstrihané právo, že z radu kandidovateľých moh a vyvoliť jedného, celkom prestane. Vlastne ostrý prielom bol už vbitý do práva volebného a do samosprávy volebnej skrz cirkevno-politické reformy — ktorých prevedenie na kolkko sebe žiadal ľud náš každý zdravo smýšľajúci kresťan vidí. Štát teda vyvolených obecných notárov vymenoval za štátnych matrikárov a opleckárov, spolu aj pred tým sem a tam vandrujúim pisarom skrz vymenovanie štabilné miesto určil. Na obecnom dome ale štát panuje a rozkazuje, ktorý tam usalašil s ojhho štátneho matrikára a opleckára.

Teda obec aj tuto nič neztratí, keď zákon vymenovanie úradníkov obecných, zoštatnenie správy obecnej vysloví. Veď štát toto právo vymenovania už slobodno roky a roky koná. Jeden jediný rozdiel medzi teraším a budúcim sta om bude ten, že teraz tá štátia všemohúcnosť skrz ministerské nariadenia sa podludníci, vtedy ale bude v zákone vypovedaná. — Okresných slúžnovcov má byť 4800. A okresných lekárov 1483.

Hľa teda takouto múdrosťou a takýmto spôsobom chce uhorský minister vnútorných záležitostí, po mene Percel, našu správu polepši.

Ne! polepšenia od tohoto ministra, od tejto vlády, a liberálnej strany ohľadom našej správy sa nedočkáme. Polepšenie a blaženosť nám prinese jedine strana

ľudová, hoc je ona aj nebezpečná v očiach židovských-liberálov; nebezpečná je — veru áno — pre vaše hrnce masné, pri ktorých papkáte už roky a roky, ale požehnaná je strana ľudová, pre chudobných našich a pod farchou už klesajúcich. A preto kricme po našich dolinách: „Nech žije strana ľudová!“

Benyáč.

Dlho sme rozmýšľali, či máme uverejniť nasledujúci, alebo nie, lebo smutné veci v sebe obsahuje, ktoré schvalovať nijak nemôžeme. Konečne odhodlali sme sa, že dopis vydáme, bo v ňom opísané stanovisko schvaľujeme. Ale aby nás nikto neupodozrieval, že niektorých panov na pranier chceme vystaviť, mená z dopisu vynechávame, lebo nechceme smrť hriešnika, lež aby sa polepšil a žil.

Od Trenčína, 17. mája.

Velavážení pán Redaktor!

Pozorne čítam „Kresťana“ a mnoho ráz mi to čudné bolo, že „Kresťan“ z Trenčianska najviac dopisov prináša. Prečože nezasielajú aj z iných vidiekov toľko a tak oduševňujúcich dopisov, jako aj z Trenčianska? Preto, lebo v Hornó-Uhorsku Trenčiansko bolo, kde sa pohyb ľudovej strany skrze vydržiavanie shromaždenia v Žiline sa započal, a také korene v srdciach ľudu pustil, že ani to neľudské zachádzanie, ktoré si liberálni tatári proti ľudovej strane pri voľbách stolických výborníkov v Domanži, v Rajci, v Radole, v Novom meste, na Starých-Bystricách, v Svrčinovci, v Čaci, v Staškove, v Rovnom, a všelike inde dovolili, vykántriť nemohli.

Kto v tých krajoch číta v Kresťanovi z Trenčianska zasielane dopisy, kde ešte ani teraz žiaden pohyb ľudovej strany neni, ten zabodaj obdivuje zo stránky panov kňazov, tak aj zo stránky chudobného ľudu sa zjavujúcu horlivosť a oduševnenosť. A vskutku najdeme v našej stolici také vznešené príklady, takých horlivých mužov medzi pánmi farármi a kaplanmi katolíckymi, jaké ani v počiatočných časoch kresťanstva darmo bysme hľadali, ktorí sebe s erený ľud uskostlive opatrujú o vyživu ľudu sa starajú, ľud oproti napadom liberálnych tatárov bránia a ľudovú stranu tak rozmnožili a sriadili jako snáď inde nikde, ale bohužial, jako neni všetko zlato, čo sa byští, tak ani tá oduševnenosť neni všade v Trenčiansku taká, jako si to ľudia po iných krajoch o Trenčiansku myslia. Čím vyššej ideme v Trenčiansku, tým s väčšou oduševnenosťou sa stretáme, čím nižej ideme tým menej je oduševnenosti, až konečne okolo mesta Trenčína sami ľud najdeme. Okolo Trenčína nie preto je všetko studené, jako by tu nič nedalo sa vykonať, ale preto, lebo neni, kto by pohyb začal.

O evanjelických duchovných môžem povedať, že jako inde, tak aj okolo Trenčína, oni s liberálnou politikou zdajú sa byť úplne spokojní a zabúdzajú, že ak liberálne zákony pomocou ľudovej strany sa nepreinačia, tak stane sa, že za krátky čas nebudú mať komu hlásať slovo božie. Či nevidia, jako mnohí z nás evanjelikov na mnohých stranách po krajine vystupujú z cirkve evanjelickej, nie síce z presvedčenia, ale aby sa od cirkevnej dane oslobodili. Veru už aj okolo nás slyšať hlasy, kde sa vyhrádzajú, že vystúpia z cirkve, aby cirkevnú daň platiť nemuseli. Čo sa týka náš evanjelický ľud, ten telom a dušou je za ľudovú stranu, a nijak mu to do hlavy neide, že ako naši duchovní

môžu sa zdržať, aby s ľudom nedržali, keď o ratovanie kresťanstvá je reč.

Celkom ináč s'ojí vec s katolíckymi duchovnými. U týchto pánov je viacej oduševnenosti, čo je celkom aj prirodzené. V náboženstve katolíckom stať manžel-ský je sviatosť, a tak na mieste je, keď katolícki kňazi proti civilnému sobášu bojujú, bo tento sviatosť stavu manželského za neplatnú vyhlásil, a tak dľa učenia katolíckeho civilný sobáš protiví sa cirkvi katolíckej. Neverím, že by sa nachádzal katolícky kňaz, ktorý by to nevedel. Tým menej môžem chápať, že jako je to možné, že navzdor zretednému učeniu cirkve katolíckej predsa nachádzajú sa niektorí katolícki kňazi, ktorí nielen že nebojujú proti civilnému t. j. proti pohanskému sobášu, lež na dodatok ešte proti ľudovej strane bojujú a kamariadia sa s uhlavnými nepriateľmi ľudovej strany a kresťanskej viery. Že pravdu mluvím, odvolávam sa na nasledujúcu udalosť.

Z príležitosti millenia v Trenčíne pán fõispán nedávno bankett dával, pri ktorom nasledujúci katolícki kňazi účasť brali:

(Mená patričných pánov kňazov sme vynechali, aby pohoršenie nebolo. — Redakcia) Hľa z týchto mien vidieť, že sú to takí páni, ktorí buď účasť brali už v boji oproti liberálom, alebo ktorým za zle majú, že tak malo im je záležano na tej cirkvi, ktorá im chlebičok dáva. Aj to som počul, že pán fõispán veľkú vahu kládol nato, aby medzi flundrami a frakmi pri stole čím viacej reverendí bolo vidieť. Odkiaľ ža, pane táto žiadosť za re erendou? Prečo je to, že pan fõispán a jeho fogmegi tie reverendy pri voľbách tak ukrutno prenasledujú, a pri bankette na toľko oslavujú, že pri stole do reverendy oblečeným figurám tie najlepšie kúsky kladú a to najlepšie vinko nalievajú? Jako že mohlo týmto 8 pánom šmakovať s tými, o ktorých vedia, že ich spolubratov, kňazov tak tyranskym spôsobom prenasledujú? Necítili títo páni hryzenie svedomia? Verte mi páni, že tú šatu, ktorú vy nosíte, pán fõispán nic-preto ubezpečoval, lebo ste sa pred ním plazili, ale preto, lebo mu na um prišlo, že takú šatu nosia aj tí hrdinovia, ktorí bránia uhorskú konštitúciu a kresťanstvo proti otroctvu a pohanstvu, ktorí sa radnej prenasledovať, žalarovat dajú, ale sa predsa nepoddajú. Verte mi páni, že ešte aj u nášho pána fõispána nie tí kňazi majú vážnosť, ktorí sa koria a plazia pred ním a pred jeho fogmegi, jako dakáki čer.ici, na ktorých on kedykoľvek stúpil a znivočil môže, ale ano tých si on váži (bárs to nikomu nepovie), ktorí si vedia zastaf svoje právo, ktorí sa neklátia už na ľavo už na pravc, ale stoja jako skala, ktorú ani vyznačenie zlatým krížom, ani tarokpartie, ani priateľské stískanie rúk, ani banketty, ale ani nádej občiahnut a lepšej fary, alebo kanonie z miesta vyhnúť nemôžu.

Znám ja čestných a vážnych katolíckych kňazov, ktorých keď pán Slavszky pred pár časmi ku obedu zavolať, pozvanie neprijali; aj taký sa našiel, ktorému keď oznámili, že pán fõispán ho navštívi, doprosta mu odkázal, že ho v terajších časoch a pomeroch neprijme. Toto sú zriedkavé ideale, toto sú ozaj kňazi a dal by Boh, barsby čím viacej takýchto bolo.

V iných časoch a pomeroch to vyznačením bolo, keď tak vysoko stojáci hodnostár jako je fõispán ku svojmu stolu aj z nižšieho kňazstva niekoho povolal, teraz ale sebe povedomý kňaz takéto pozvanie nemôže, nesmie prijať bez toho, že by ho ľudia neupožrievali, že skrze súčasťenie sa pri bankette neverným sa stal ku zástave, za ktorú bojovať, je jeho svätou povinnosťou. Takto to chápu nielen tí, ktorí ku ľu-

dovej strane patria ale takto to chápe aj sam náš pán fõispán, ktorý nadmieru spokojný je, že ku liberálnemu bankettu 8 katolíckych kňazov pošťastio sa mu nielen lapiť, ale aj na liberálnu stranu celkom získať. Že tí páni kňazi s nim i pri millennom zasadnutí sa súčasťili, to im nikto nemá za zlé. Veď je to po.innosťou kňaza, aby účasť bral vo verejnom živote. len nech dá pozor, aby take niečo neurobil, prečo ľahko nie za kňaza, ale za komedianta považovaný bude. Kedykoľvek rozjímám nad tým liberálnym otroctvom, v ktorom sa naša vlasť nachádza, neraz pochybujem, že by sme liberálne jarmo prelomili, a lepší časov dožiť sa mohli. Avšak keď vidím, jako mnichí (bohužal že nie všetci) katolícki kňazi, sťa hrdinovia opovrhujú všeliaké grácie a vyznačenia liberalnej vlády, keď vidím, jako sa za ľud obetujú, žalarovat dajú, a sa mi zjaví paprš'ek náteje, ktorý mi hovorí: netrať čucha, nezúfaj, zakiaľ takýchto hrdinov máme vo vlasti, ešte není všetkému koniec! Áno, v katolíckom kňazstve skladajú dôveru všetcia odvislí úradníci a otrovia, ktorí sú o camí, a majúť milie, oprotovať liberalným tatárom nemôžu. V katolíckom kňazstve dôveru ú rolníci, priemyselníci, ktorí ponevác u nás vo všetkom závisia od židov a tak ani hýbať sa nemajú. V katolíckom kňazstve, dôveru skladajú všetcia tí, ktorí po kresťanskej slobode a po pokoji túžia, lebo d bre vedia, že katolíckého kňaza v boji tomto rieš prekať nemôže! Na bok teda potrimiskárstvo, na bok sem a tam sa klatenie, veď historia rie týca me-á zvečnila, ktorí od Krista odpadli, ale tých, ktorí za Krista a jeho vieru bojovali, ba keď potrebné bolo aj krv vyliali. Dal by Boh, aby čím viacej takýchto hrdinov aj za našich časov bolo.

Jedon evanjeliu.

HOSPODÁRSTVO.

Jako sa majú využítkovať steny na bydle a hospodárskych budovách.

Slovenský gazda vôbec nezná sa odhodlať na to, aby usilovného a obozretného nemca nasledoval v sadení ovocných stromov. Radnej vykriabe sa na cudzí vysoký plot za krásnym ovocím, nežby si mal sam zasadiť strom a slobodne si s neho otrhnúť. A veru by mnoho prázneho miesta mohol upotrebiť, len musel by chceť. Tam sú, ku príkladu, steny jeho bydla a hospodárskych budov, okolo ktorých by celý rad ovocných stromov mohol nasadiť, a síce takých, ktoré vzácne ovocie plodia, a chránené, teplé miesto majú radi.

V cudzozemsku, keď pozreme do ktorého-koľvek gazdovského dvoru alebo záhrady, všade vidíme, že steny sú obtočené ovocnými stromami, zvláštne ale južné boky. S malým nákladkom, z drôtu alebo lát urobia podporu ku stene, s pomocou ktorej potom dajú takú formu ovocnému stromu, jakú chcú, haluze tak priviažu, aby čím viacej ovocie dostať mohli. Takéto podpory nie len že proti pustošeniu vetra bránia

ovocný strom, ale i možným činia, aby sme úrodu proti neskorým mrazom (plachtami pokrývajú) mohli brániť, alebo pred ľadovcom mohli zachrániť.

Ponevác steny budov nie len že dobre prijímajú, slnčné lúče, lež i naspák dávajú teplotu, podľa toho ovocné stromy popri stenách dostávajú teplo, skrze čo ovocie krasnejšie sa vyvíja, včasie zreje a stáva sa chutnejším. Pri takomto pokračovaní ešte i pod prisnejším podnebí môžeme jemnejšie ovocie dochovávať. Zkúsenosť ale dokazuje, že popri stenách alebo vôbec múroch, tedy na chránenom mieste stojace a proti živelným pohromám ľahko chrániteľné stromy hojne obrodujú a skrze to blahobyť gazdy môžu nie v malej miere povýšiť, zvláštne tam, kde sa ovocie dobre môže odpredať.

Mnohé steny sú na to súčasne, aby sme popri nich ovocné stromy sadili, najsúcejšie sú ale na juhu ležiace. Hlavne takéto steny ľúbi broskev, ktorú podľa možnosti v prirodzenej postave treba opatrovať, netreba ju mnoho obrezávať, lebo je veľmi citlivá. Ešte cieľu primeranejšie je popri stenách víny kmeň sadiť, lebo kmeň možno v jakomkoľvek smere ľahko nahybovať, rýchlo rastie a krásne rodí.

Pri západnej strane najlepšie daria sa hrušky, popri východnej jablone. Avšak obidvoje do takých pňov, ktoré ťažko rastú, treba zaštepíť. Do divých treba také druhy zaštepíť, ktoré ťažko rastú a hojne rodia.

U broskiňách a víných kmeňoch treba 30—35 ctm. priestor, ktoré ale chceme vyššie pustíť, u tých 50—60 ctm. dialku treba nechať.

Popri stenách však nie každý ovocný strom sa darí, treba ich tedy vybrať. Dokázaly sa byť súcimi:

1. Zpomedzi broskiň: včasná Beatrix, včasná River, včasná Louis, červená Magdalenka, biela Magdalenka a t. d.

2. Z víných kmeňov; včasný malinžský, červený veltelinský, biely gutedel, červený gutedel, portugalsky, belasý troling, biely damascensky a iní.

3. Hrušky; Vilemky, Klairglau, Klapp, Avruch, drevobarevná mäkká hruška, Dieť, nový Poiteau, Jodoigne, zimný dekan, Bergamette-Espeer, a t. d.

4. Jablone. Virginianske ružové jablko, Bamanov ranett, parmenske, parížske Rambouranettové, cisár Alexander.

5. Čerešne sú súčasne ku stenám na sever. Na takých vidiekoch, kde včasné ovocie za dobrú cenu sa môže predať, ku príkladu blízko veľkých miest, najlepšie je z hrušiek, z hrozien a broskiň včasné druhy sadiť. — Záhradníctvo je jedno z najvznešenejších zamesk-

nání, nepožaduje veľké namáhanie, je zdravé a pritom i osožné. Kto tedy sa dá na záhradníctvo, nie len že príjemné zamesknutie si poisti ale i veľký choson.

Jeden šlachetný štep možno si terajšieho času nadobudnúť po 20—25 krajciarov. Sadenie a opatera sotva stojí málo času a unávania tak, že všetky výdavky hojne naspák zaplatí prvým obrodom. Prečo že by tedy nebolo možno toto osožné zamesknutie v každom jednotlivom hospodárstve udomáčniť.

Mnohí sa vyhovávajú, že ťažko je ovocné stromy pred zvermi a že ešte ťažšie ovocie pred deťmi zachrániť. Majú trochu pravdy, ale možno i tieto ťažkosti prekonať, len musíme chcieť. Preto znovu vrúcne odporúčam každému gazdovi, aby nenechával na prázdno tie miesta, ktoré sadením ovocných stromov môže krásne využitkovať.

Sklepník nikdy by nezbohatnul, keďby len jeden alebo druhý predmet mal v svojom sklepe na predaj, ba snáď by ani nevyžil, aspoň na dedine, jednotvárnny tovar mína sa len v malej miere. Preto i storaký tovar predáva, a zo stoč strán má malý choson. Ale práve preto že má len malý choson, ktorý mu prichádza zo všelikých strán sa vzráha, ba i zbohatnie.

Nech i každý gazda nasleduje jeho príklad. Nech sa neuspokojuje s dorábaním len jednej plodiny, ale nech sa usiluje na mnohostrannosť, vtedy i v týchto zlých časoch istotne sa dobre mať bude.

VYOBRAZENIE

Hlboko v lese medzi vysokými stromami stojí ten samotný mlyn. Hučiaci potok, ktorý sa valí z ďalekých vrchov, ženie kolesá mlyna a veselé neprestajné rapkanie a huk dokazuje, že mlynár celý boží deň má čo mlieť. Chudobnejší ľudia z dediny dávajú si tuto mlieť, lebo vedia, že ten mlynár v lese je počestný človek a že im len jednu a nie dve miery vezme. Mlynár sa nemôže ponosovať; má každodenný chlieb, starostlivá gazdina sa obstará o ostatné a keď večer príde a vtáci spievajú večernú pieseň, sadne si mlynárska rodina pred mlyn v slobodnej prírode božej a načúva spevu, mrmlaniu a bzučaniu lesných vtáč. Večerný vetrík ale do naša z ďaleka zvuky zvonu a v sviatočnej nálade vykonáva tá mlynárska rodina svoju večernú modlitbu.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame naspák a listy bez podpisu mena neberieme po povahy.

Pezinok. D. K. V budúcom čísle, lebo toto terajšieho pre sviatok Božieho Tela usilovali sme sa už prv zaplniť, aby sádzači vo štvrtok mali pokoj.

Vysoká. J. T. V budúcom čísle.

Boleráz. J. Č. a J. V. Detto.

Nagy-Ribény. V. P. S. Od týchto čias len jeden výtisk Kresťana Vám budeme zasielať, lebo druhý zrovna pošleme pánu učiteľovi K. — Kátlovce. Váš list upotrebíme.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je unavanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

OBCHODNÉ ZPRÁVY.

1. Zbožie: Pšenica 6 80—7 15 zl. Raž 6.10—6 30 zl. Jačmen na krm 4.40—4.70 zl. do pálenic 5.10—5.70 zl. na várku 0.00—0.00. Oves: 6.15—6.50. Kukurica: 4.00—4.05. Proso: 5.25—5.50. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.00—10.25. Koprné semeno: 09 00—10 00

3. Strova: Veľká biela fyzufa 7.50—7.75; tmavá 8.50—9.00 okruhlá: 7.50—7.75, tarkavá 5.9—6.00. Šošovica 7.00—12. Hrach 8.50—09.50. Čistý 10.00—12 50 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 15—16. Burgyňa 1.60—1.70. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.00—2.80. Slama. Na postielanie: 1.20—1.45. Žup 2 00—2.25.

6. Siatie: Červená ďatelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní adník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: ss 284 hospodárskych volov; 186 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do járma do 330—345 zl. Dojný kravy: za jeden kus 60—150 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 0555 kusov oviec. Ceny: 11—14.00 zl. za páru, a 18—20 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 16—18. V salašoch 0000 kusov bolo umiestneno.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 50—55. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 45.50—49., udená 00—00.00 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tery 155—156.

10. Kraviny vrázkované 170—180.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—365 fažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 prsné listy 160—165.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Splácováce

zástavné (nemovité) pôžičky

na majetky, domy, pozemky, dielne, na kratší alebo dlhší čas, skrze ústav nevyppovedateľne, pod najvýhodnejšími podmienkami, taktiež

poverenia na tržnici

(prípadne i bez okrytia hotovosti)

ďalej kúpu, predaj, čaru, prenájem, jako tiež osobný úver odporúča: *vydavateľstvo*

„AGRARIA“

(Hlavné zastupiteľstvo hollandskej úverkovej banky)

BUDAPEŠŤ, Kerepeši-út číslo 73.

Pozor!

Obecenstvo, ktoré si kopy kupuje, vo vlastnom záujme upozorňujem, aby si dobre rozvážilo, keď kosami zaopatruje sa, lebo na tomto poli je toľko závratníctva, že ho i navzdor tej najväčšej opatrnosti, ošudia predavači, ktorí všemožno slubujú. Kto si chce dobrú a upotreblivú kosu nadobudnúť, nech si zaopatrí svetochýrnu kosu so znakom

»Szent Antal« (svätý Anton), vyznačenú na každej výstave, ktorá vyprobovaná, vykovaná a na potrebu úplne pripravená sa predáva kupujúcemu obecenstvu.

Za každý kus úplne ručím, a ktorá by sa nehodila, čo sa nestáva, ochotne ju zamením.

Cena 70, 80, 90, 100 cm.
1-5 1-10 1-20 1-30

Kto si 5 kusov obstára, útraty pošty tomu dielna zaplatí; kto ale 10 kusov, ten jeden kus dostane zdarma. K dostaniu u pána

JOZEFA SOHR v Szilli Šomodská stolica.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás našej; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATEĽSTVO

„KREŠŤANA“

PRIJIMA.

BUDAPEST,

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.

Lurdská voda

zo zázračného prameňa, v pôvodných litrových sklenicách je k
dostaniu — **Jedine** —

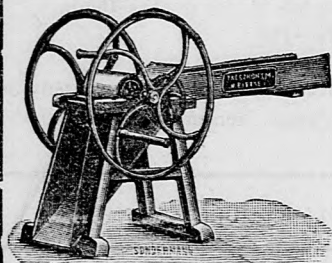
u Gustáva Stampfl,

v Budapešti VIII. Gólya-ulica č. 28.

Cena bezpoplatku spolu so zaobalením 2 zl. 10 kr.
ďalej ručníky **Sv. Veroniky** s hodnovernými listinami, kus za 1 zl.

MICHAL TRESKOŇ

V NAGY-BITTSE, (TRENCSEN MEGYE)

fabrika na hospodárske mašiny,
odporúča p. hospodárom žentúre,
sečkovice, mlátačky, rajtáre,
triery, rozsevačky, šrotovníky,
struhadlá, mašiny na kapustu,
mašiny na moržovanie kukurice,
pluhy a brány, amer. hrable,
mašiny na lámání stromovej kôry,
mačkadlá na slad a borievky,
cirkulárne pily, mangle na prádlo,
decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

TLAČIAREŇ

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrajšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvlášť vyzýva pozornosť **preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na**

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky budú na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: **Testimorium Confirmationis** 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — **Smrtný oznam:** 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarenské výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honesiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.